

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการโรงแรมมาเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี 2509 โดยในระยะแรกเป็นการจัดส่งข้อมูลดิบที่รวบรวมได้ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยตรง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำบัญชีประชาชาติ ต่อมาสำนักงานสถิติแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า หากนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำรายงานเผยแพร่แก่ผู้สนใจทั่วไปจะเป็นประโยชน์มากขึ้น สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจข้อมูลด้านนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงได้เริ่มดำเนินการจัดทำเป็นรายงานเผยแพร่เป็นครั้งแรกในปี 2522 และในปี 2535 ได้ขยายขอบข่ายการสำรวจให้ครอบคลุมกิจการเกสต์เฮาส์ ซึ่งมีลักษณะการดำเนินการเช่นเดียวกับธุรกิจโรงแรมไว้ด้วย โดยได้กำหนดแผนที่จะดำเนินการสำรวจทุก 2 ปี การสำรวจครั้งล่าสุดดำเนินการในปี 2547 สำหรับการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2549 นี้ นับเป็นการสำรวจครั้งที่ 20

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ ตลอดจนข้อมูลที่แสดงลักษณะโครงสร้างอื่น ๆ ของการดำเนินการประเภทนี้ เช่น ลักษณะการดำเนินการ จำนวนห้องพัก จำนวนผู้ที่มาพัก จำนวนคนทำงาน เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวางแผนพัฒนากิจกรรมสาขานี้ต่อไป

1.3 ขั้มรวม

โรงแรมที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และเกสต์เฮาส์ทั่วประเทศ ซึ่งดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

1.4 คาบเวลาอ้างอิง

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นข้อมูลการดำเนินการของสถานประกอบการ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2548

1.5 แนวคิดและคำนิยาม

1) โรงแรมและเกสต์เฮาส์

หมายถึง บรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่ หรือที่พักชั่วคราว

2) **ห้องพัก** จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1 **ห้องชุด** (Suite) หมายถึง ห้องพักที่ประกอบด้วยห้องนอนหนึ่ง หรือสองห้อง ห้องรับแขก หรือห้องนั่งเล่น และอาจมีห้องสำหรับใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นรวมอยู่ด้วยได้แก่ ห้องสำหรับเลขานุการเป็นต้น

2 **ห้องสามัญ** หมายถึง ห้องพักอื่น ๆ ที่มีใช้ห้องชุด ได้แก่ ห้องเตียงเดี่ยว ห้องเตียงคู่ และห้อง 3 เตียง เป็นต้น

3) **รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย**

ส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคล

หมายถึง สถานประกอบการที่มีเจ้าของเป็นบุคคลธรรมดาคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน และให้หมายรวมถึงห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลด้วย

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด

หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รวมทุนกัน เพื่อประกอบธุรกิจและมีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย

บริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน)

บริษัทจำกัด หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้ริเริ่มคณะหนึ่งและได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีผู้ริเริ่มก่อการอย่างน้อย 7 คนขึ้นไป

บริษัทจำกัด (มหาชน) หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท การควบบริษัท หรือการแปรสภาพบริษัท และมีวัตถุประสงค์ที่จะขายหุ้นต่อประชาชน โดยมีผู้ริเริ่มดำเนินการตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป

รูปแบบอื่น ๆ

หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

4) **ทุนจดทะเบียน**

หมายถึง ทุนซึ่งผู้ริเริ่มก่อการได้ระบุไว้เมื่อจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลหรือทุนที่ได้รับอนุญาตเมื่อขอจัดตั้งเป็นนิติบุคคลทุนนี้ไม่ได้แสดงถึงเงินที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นแต่เป็นการแสดงถึงความประสงค์ของผู้ริเริ่มก่อการว่าจะมีทุนดำเนินการเป็นจำนวนเงินเท่าใด

5) **จำนวนผู้ที่มาพัก**

หมายถึง จำนวนผู้พักค้างคืนในโรงแรม/เกสต์เฮาส์แห่งนี้ จำแนกเป็น

คนไทย หมายถึง ผู้มาพักที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวรในประเทศไทยโดยจำแนกเป็น

- **คนในพื้นที่** หมายถึง ผู้มาพักที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวร หรือประกอบอาชีพ/ศึกษาใน จังหวัดที่โรงแรม/เกสต์เฮาส์ทำการสำรวจนั้นตั้งอยู่

- **คนนอกพื้นที่** หมายถึง ผู้มาพักที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวร หรือประกอบอาชีพ/ศึกษาใน จังหวัดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่จังหวัดที่โรงแรม/เกสต์เฮาส์ทำการสำรวจนั้นตั้งอยู่

คนต่างประเทศ หมายถึง ผู้มาพักที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวร หรือประกอบอาชีพ/ศึกษาใน ต่างประเทศ

6) คนทำงาน

หมายถึง ผู้ที่ทำงานในโรงแรมและเกสต์เฮาส์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 หรือเมื่องวดสุดท้าย (ในกรณีโรงแรมและเกสต์เฮาส์เลิกกิจการ หรือหยุดกิจการก่อน 31 ธันวาคม 2548) ของการจ่ายเงินเดือนในรอบปี 2548 คนทำงานประกอบด้วย

คนทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เงินเดือน

หมายถึง เจ้าของกิจการ หรือหุ้นส่วนที่ทำงานให้โรงแรม/เกสต์เฮาส์ โดยไม่ได้รับค่าจ้าง เงินเดือนผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนของเจ้าของกิจการหรือบุคคลอื่นที่ทำงานให้กับโรงแรม/เกสต์เฮาส์ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้าง เงินเดือนเป็นประจำ (ถ้าได้รับค่าจ้างเงินเดือน ให้นับเป็นลูกจ้าง)

ลูกจ้าง

หมายถึง ผู้ที่ทำงานและดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงแรมและเกสต์เฮาส์ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง เงินเดือนเป็นประจำ ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ พนักงานต้อนรับ ผู้ควบคุมการทำความสะอาด หัวหน้าพนักงานขาย พนักงานทำความสะอาด พนักงานขนของ คนทำสวน พนักงานขับรถ เป็นต้น โดยจำแนกเป็น 4 ประเภทได้แก่

- **ผู้บริหาร (General Manager and Department Heads)** ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น
- **รองหัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย (Sub and Assistant Department Heads)** ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายหรือหัวหน้าแผนกต่าง ๆ ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ห้องพักรับ บุคคล การเงิน ช่าง และหัวหน้าผู้ปรุงอาหาร เป็นต้น
- **พนักงานผู้ใช้เทคนิคระดับกลาง** ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ พนักงานต้อนรับ พนักงานบัญชี พนักงานผสมเครื่องดื่ม ผู้ควบคุมทำความสะอาด เป็นต้น
- **พนักงานที่ไม่ต้องใช้เทคนิค** ได้แก่ พนักงานทำความสะอาด พนักงานขนของ คนทำสวน พนักงานขับรถ เป็นต้น

7) ค่าใช้จ่ายของสถานประกอบการ

หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2548 โดยจำแนกเป็น

ค่าตอบแทนแรงงาน ได้แก่

- ค่าจ้าง เงินเดือน

หมายถึง เงินที่นายจ้างหรือสถานประกอบการจ่ายให้ลูกจ้าง ในระหว่างเดือน มกราคม - เดือนธันวาคม 2548 (ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินสมทบกองทุนประกันสังคมในส่วนที่ลูกจ้างต้องจ่ายค่าประกันชีวิตและรายจ่ายอื่น ๆ ของลูกจ้าง) ตามข้อตกลงการจ้างแรงงาน โดยอาจจ่ายตามเงื่อนไขของระยะเวลาหรือจ่ายตามปริมาณงานทั้งนี้ไม่รวมค่าล่วงเวลา โบนัส เงินรางวัลพิเศษ เงินเพิ่มค่าครองชีพ ค่านายหน้า สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ

- **ค่าล่วงเวลา โบนัส เงินรางวัลพิเศษ เงินเพิ่มค่าครองชีพ ค่านายหน้า**

หมายถึง เงินนอกเหนือจากค่าจ้าง เงินเดือน ที่สถานประกอบการจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนในการทำงาน

- **สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล**

หมายถึง ผลประโยชน์ตอบแทนแรงงานที่นายจ้างหรือสถานประกอบการจ่ายหรือบริการให้แก่ลูกจ้างเป็นค่ารักษาพยาบาล

- **สวัสดิการอื่น ๆ**

หมายถึง ผลประโยชน์ตอบแทนแรงงานที่นายจ้างหรือสถานประกอบการจ่ายหรือบริการให้แก่ลูกจ้าง ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าพาหนะ เป็นต้น

- **เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน**

หมายถึง เงินที่สถานประกอบการจ่ายสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนสำหรับจ่ายให้ลูกจ้างเป็นการทดแทนที่ได้ประสบอันตรายจากการทำงาน หรือเป็นโรคที่เกิดขึ้นตามสภาพของงานตามที่กฎหมายได้กำหนดชนิดของโรคไว้

- **เงินสมทบกองทุนการประกันสังคม**

หมายถึง เงินที่สถานประกอบการจ่ายสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเป็นส่วนหนึ่งของค่าตอบแทนแรงงานของลูกจ้าง เพื่อคุ้มครองลูกจ้างในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน คลอดบุตร พิกัดตายหรือเมื่อออกจากงาน

- **ค่าตอบแทนแรงงานอื่น ๆ**

หมายถึง เงินที่นายจ้างหรือสถานประกอบการจ่ายให้แก่ลูกจ้างในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกประเภทที่จ่ายเพื่อบริหารและดำเนินงานของโรงแรม/เกสต์เฮาส์ ได้แก่ ค่าซื้อสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าก๊าซ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไปรษณีย์ ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรสาร ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าอาคาร ค่าซ่อมแซมต่อเติมและบำรุงรักษาอาคาร เป็นต้น

8) รายรับของสถานประกอบการ

หมายถึง รายรับจากการดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2548 ได้แก่ รายรับจากการขายห้องพัก รายรับจากภัตตาคาร/ห้องอาหาร รายรับจากสถานบันเทิง รายรับจากร้านขายของที่ระลึก รายรับจากการให้เช่าห้องประชุม/สัมมนา และรายรับอื่น ๆ เป็นต้น

9) กำไรจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

หมายถึง กรณีที่สถานประกอบการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่กำหนดตราเป็นมูลค่าเงินตราต่างประเทศ ถ้าการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นผลให้มูลค่าสินทรัพย์เป็นเงินตราต่างประเทศมีค่าเป็นเงินบาทเพิ่มขึ้นจะเรียกมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นว่า **กำไรจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ**

10) ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

หมายถึง กรณีที่สถานประกอบการ เป็นเจ้าของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่กำหนดราคาเป็นมูลค่าเงินตราต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ จะมีผลต่อมูลค่าสินทรัพย์หรือหนี้สินเมื่อเทียบกับเงินบาท ถ้าการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นผลให้มูลค่าสินทรัพย์เป็นเงินตราต่างประเทศมีค่าเป็นเงินบาทลดลงจะเรียกมูลค่าส่วนที่ลดลงว่า “ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ”

11) สินทรัพย์ถาวร

หมายถึง สินทรัพย์ที่ปกติมีอายุการใช้งานมากกว่า 1 ปีขึ้นไป ได้แก่ ที่ดิน อาคาร สิ่งก่อสร้าง เครื่องจักร ยานพาหนะ เป็นต้น รวมถึงส่วนเพิ่มเติม คัดแปลง ปรับปรุง เพื่อยืดอายุการใช้งานหรือเพิ่มประสิทธิภาพ

สินทรัพย์ถาวร แบ่งออกเป็น

- ที่ดิน
- อาคาร และสิ่งก่อสร้าง
- เครื่องจักร
- ยานพาหนะ ได้แก่ รถยนต์ แทรกเตอร์ รถเข็น เป็นต้น
- เครื่องใช้ในสำนักงาน (ครุภัณฑ์) ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ เครื่องตกแต่งสำนักงาน เป็นต้น
- เครื่องมืออื่น ๆ
- ซอฟต์แวร์ ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูป

SAS, SPSS, MS-OFFICE, DATA BASE, FOXPRO, AUTOWARE, AUTOCAD, PHOTO SHOP โปรแกรมสำหรับการจัดทำกราฟฟิคต่าง ๆ และโปรแกรมสำหรับการจัดทำบัญชี เป็นต้น

- สินทรัพย์ถาวรอื่น ๆ ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เป็นต้น

12) ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร

หมายถึง มูลค่าที่เสื่อมสลายไปของสินทรัพย์ถาวร ตามระยะเวลาการใช้งานในงวดบัญชีปี 2548

13) มูลค่าซื้อสินทรัพย์ถาวรใหม่หรือผลิตขึ้นใช้เองระหว่างปี

หมายถึง สินทรัพย์ถาวรที่สถานประกอบการซื้อมาเพิ่มเติมหรือผลิตขึ้นใช้เอง ระหว่างเดือนมกราคม - เดือนธันวาคม 2548

- **สินทรัพย์ถาวรใหม่** หมายถึง สินทรัพย์ถาวรที่ยังไม่เคยถูกใช้ภายในประเทศ ก่อนที่สถานประกอบการจะซื้อมา โดยไม่คำนึงว่าสินทรัพย์ถาวรนั้น จะถูกใช้ในต่างประเทศมาก่อนหรือไม่

- **สินทรัพย์ถาวรที่ผลิตขึ้นใช้เอง** หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในการสร้างหรือผลิตสินทรัพย์ถาวรขึ้นเพื่อใช้งานในสถานประกอบการและที่ใช้ในการซ่อมแซมใหญ่ที่สามารถ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน หรือยืดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรนั้น ค่าใช้จ่ายดังกล่าว ได้แก่ ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ เป็นต้น

14) มูลค่าซื้อสินทรัพย์ถาวรที่ใช้แล้วระหว่างปี

หมายถึง มูลค่าตามความเป็นจริงที่ได้ซื้อสินทรัพย์ถาวรซึ่งเคยถูกใช้ภายในประเทศ มาแล้ว ก่อนที่สถานประกอบการจะซื้อมาในช่วงเดือนมกราคม - เดือนธันวาคม 2548

15) มูลค่าขายสินทรัพย์ถาวรที่ใช้แล้วระหว่างปี

หมายถึง มูลค่าตามราคาขายสินทรัพย์ถาวรที่ขายไประหว่างเดือนมกราคม - เดือนธันวาคม 2548 รวมถึงมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่ใช้แล้วและได้นำไปแลกเปลี่ยนเป็นสินทรัพย์ใหม่ โดยการจ่ายเงินเพิ่มขึ้น ให้ถือว่าราคาสินทรัพย์เดิม คือ มูลค่าขายสินทรัพย์ถาวรที่ใช้แล้ว และราคาสินทรัพย์เดิมบวกจำนวนเงินที่ จ่ายเพิ่มเป็นมูลค่าซื้อสินทรัพย์ถาวรที่สถานประกอบการซื้อมาเพิ่ม การบันทึกมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่ขาย ระหว่างนี้ ให้บันทึกตามราคาที่ขายได้จริง

16) ค่าโอนกรรมสิทธิ์

หมายถึง มูลค่าของค่าใช้จ่ายในการโอนสิทธิครอบครองสินทรัพย์ระหว่างเจ้าของสินทรัพย์ นั้นให้กับบุคคลอื่น

17) มูลค่าสินทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลง

คำนวณโดย : มูลค่าซื้อสินทรัพย์ถาวร
บวก ค่าโอนกรรมสิทธิ์
หัก มูลค่าขายสินทรัพย์ถาวร

18) มูลค่าเพิ่ม

คำนวณโดย : รายรับ - ค่าใช้จ่าย

รายรับ หมายถึง รายรับจากการดำเนินงานกิจการในรอบปี 2548

หัก รายรับจากการให้เช่าที่ดิน

ดอกเบี้ยรับ / เงินปันผลรับ

กำไรจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนฯ

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำเนินงานกิจการในรอบปี 2548

หัก ค่าเช่าที่ดิน

ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนฯ

ดอกเบี้ยจ่าย

หนี้สูญ